13e Jaargang — Curacao den 19n September 1896. — Nº 661

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden ƒl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar ƒl. 10.—
Afzonderlijke nummers ƒl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels ƒ.0,50 voor elken regel meer ƒl.0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, Nº 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta ƒl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire Aruba ƒl 10.— pa anja.
Un number só ƒl. 0,20.
Un anuncio di 1 té 7 regel ƒl. 0,50, cada regel mas ƒl.0,07½.

NATURALISME-ANARCHISME.

——(o)——

Het is onzen lezers bekend, dat er een aanslag gepleegd is op het leven van den president der Fransche Republiek. Een verschijnsel fin de siècle is het, dat bij het plegen van een moord op een particulier of publiek persoon er steeds sprake is, dat de dader niet toerekenbaar is, dat hij in zijn geestvermogens is gestoord. Waaraan is zulks te wijten? Aan de zoogenaamde moderne wetenschap.

Als een resultaat toch der moderne wetenschap hebben reeds vele jaren allerlei bladen en tijdschriften verkondigd, dat de misdaden slechts de uitingen zijn van een gestoord physisch-psychisch leven, dat elke misdadiger dus een zieke is, die in plaats van straf, slechts medelijden verdient. En van zuiver naturalistisch standpunt is dit ook volkomen waar; immers is de mensch niets anders als een hooger ontwikkeld dier, handelt hij niet met bewustzijn en verstand, dan kan natuurlijk bij hem evenmin sprake zijn van misdaad wanneer hij zijn evenmensch om 't leven brengt, als bij een leeuw of tijger die zijn prooi verslindt.

Want volgens de naturalistische wereldbeschouwing is de mensch niet gebonden door zedelijke wetten, bestaat er op zich zelf geen goed of kwaad, wijl er geen God is. Den maatstaf van zijn handel en wandel draagt de mensch in zich zelven, aan niemand is hij rekenschap schuldig van zijne daden en de verouderde begrippen van goed en kwaad, deugd en misdaad, ontleend aan een boven den mensch staande zedelijke wereldorde, hebben thans geen recht van bestaan meer.

Hoewel deze fraaie leerstellingen mondelings en schriftelijk ontelbare malen verkondigd zijn, zag men er toch van liberale zijde tegen op ze in het dagelijksche leven practisch in beoefening te brengen, wel wetende, dat daarmede aan onze geheele maatschappelijke orde de nekslag zoude worden toegebracht. Maar des te vastberadener predikt de sociaal-democratie de gevolgtrekkingen dezer naturalistische theorieën. Niet lang geleden schreef een Berlijnsch socialistisch blad, *Vorwärts* geheeten, in dien zin o. a. het volgende:

"Dat de eene mensch den andere doodt of zoekt te dooden, is zeer zeker een verwerpelijke handelwijze, waardoor hij in strijd komt met de beschaving, die de heiligheid van het menschelijke leven erkent. Tegenover iemand die zoo handelt heeft dan ook de menschelijke samenleving het natuurlijk recht der verdediging, maar in geenen deele bezit zij het recht, om, bij wijze van vergelding, dezelfde misdaad tegen de beschaving te bedrijven en een mensch te dooden. Derhalve veroordeelen wij in 't algemeen en principieel de doodstraf. Vooral echter en in dubbele mate veroordeelen wij haar, toegepast op personen, die niet in het volle bezit hunner geestelijke vermogens en dus niet als toerekenbaar kunnen beschouwd worden. En dat geldt van alle z. g. "anarchistische misdadigers." En in 't algemeen kan er van socialistisch en streng wetenschappelijk standpunt geen sprake zijn van misdaden wijl er geen handelingen "zonder toereikenden grond" gevonden worden en alles wat men misdaad pleegt te heeten slechts aan sociale of physisch-psychische ziekte te wijten is."

Er zijn dus geen misdaden, alles wat men zoo believt te noemen is niets anders dan ziekteverschijnsel. De misdadiger, de moordenaar b. v. is een kranke, die dan ook als zoodanig moet behandeld worden, wien in een ziekenhuis de liefderijkste verpleging behoort ten deel te vallen. Indien de bevoegde overheid over een moordenaar de doodstraf uitspreekt en hem laat terechtstellen, begaat zij een veel grooter misdaad dan de moordenaar zelf, daar deze is door ziekte tot het plegen zijner daad aangezet en had dus een voldoende reden, wat niet van de overheid kan gezegd worden. De doodstraf is derhalve het grootste vergrijp aan de heiligheid des menschelijken levens en de wetten welke de doodstraf vaststellen zijn bij uitstek misdadige wetten. Niet de moordenaars, roovers en dieven zijn misdadig, — zij zijn arme zieken — maar de tegen hen gerichte wetten moeten zoo heeten, daar zij krankheidssymptomen tot wandaden stempelen. Worden de wetten afgeschaft, welke van misdaad spreken, dan bestaan er ook geen misdaden meer, want het begrip daarvan is te loor gegaan. Men moet in de toekomst slechts spreken van zieken en niet van misdadigers, van ziekenhuizen en niet van gevangenissen, van geneesheeren en niet van rechters."

Het oordeel van het socialistisch blad *Vorwärts*, door ons aangehaald, noemt terecht de conservatieve *Reichsbote*, "de algeheele consequentie's der naturalistische wereldbeschouwing, welke alle tot dusverre heerschende begrippen en de geheele maatschappelijke orde omverwerpen."

Thans schrikt men er voor, en zoude men het anarchisme gaarne vernietigd zien, zonder nochthans het naturalisme in 't minst leed te berokkenen, want noch liberalen, noch sociaal-democraten willen dit laatste prijs geven. De liberalen zijn woedend over het anarchisme, maar hun pers en wetenschap denken er niet aan, op eigen borst te kloppen maar gaan voort, als ware er niets geschiedt, deze naturalistische wereldorde te verkondigen en te verspreiden, en de christelijke wereldbeschouwing en haar vertegenwoordigster, de Kerk verdacht te maken en als de vijandin der beschaving te vervolgen.

De wateren der naturalistische wereldbeschouwing komen van de hoogten der heeren van "beschaving en bezit," zij breiden zich uit in de laagten der arbeiderswereld tot de sociaal-democratie toe en vormen eindelijk den poel van het anarchisme. Zoo lang men dit niet erkent, zal alle moeite te vergeefs zijn om dezen onreinen poel te dempen en de maatschappij te beschutten tegen de miasmen welke er uit opstijgen. Boven in het liberale leger doceert men rustig verder, dat in het maatschappelijke leven slechts de natuurwetten gelden en de christelijk-zedelijke wereldorde geen recht van bestaan heeft, verder de laagte afdalende hoort men dan door de sociaal-democraten: de strafwetten nog door de liberalen tot instandhouding der maatschappij geduld, voor "misdadi-

FEUILLETON.

Pagamentoe di un Traidor.

——(o)——

"I coe cuantoe boso ta, bo dici?"

"Binti i dos Exelencia, pero mi...."

"Keda sosega, lo ta bo cuenta di gana nos confianza i contentoe di emperador."

"Mi ta sigura bo, exelencia, koe nos club no ta un club politico."

"Pa awor, esai no ta mi cuenta, ma bo a trece lista di toer miembro?"

"Atele, exelencia."

Ministro di policia secreto a tuma e papel, koe e otro a ofrecele, i a bai mira si el tabata conforme coe un otro lista koe e tabatin caba.

"Belenski," el a leza i a mira e otro den su cara, "e tambe ta un di boso?"

"E ta pertenece na nos club, pero mi ta sigura su excelencia un be mas, koe nos a bini cerca otro, solamente pa leza i studia obranan di Tourier i Proudhon."

"Manera mi a bisa caba," no papia di esai. Responde solamente ariba es koe mi ta puntra.

Pa di dos be e ministro a pasa lista i a papia ketoe den di e mes: "Bardin, Lubanow, Sobotin—di es aki nan mi no tabata sabi nada." Anto el a sigi: "Bo a haci bon, Radowitsch, i bo por ta sigur, koe gobierno lo no ta malagradicido pa nan, koe ta sirbiele. E cuenta aki lo no kita solamente toer bo mal hacir di tempoe pasa, pero lo bo haja un bon pagamentoe acerca."

"Mi por tuma libertad di pidi bo exelencia un cos ainda?"

"Papia francamente. Pakiko bo ta tembla asina? Mi no a bisa bo, koe bo no mester tin miedoe i koe lo mi cumpli coe mi primintimentoe?"

"Di berde, exelencia, pero...pero..."

"Bam! papia; kiko bo kier?"

"Mi no ta duna ni un cens chikitoe pa mi bida, si hende ta haja sabi, koe mi a bisa bo toer cos."

"Ariba esai bo mester a corda, promer koe bo a bira miembro di club; ma kiko lo nos haci pa juda bo den di esai?"

"No haci diferencia denter di mi i e otronan i cohe mi huntoe coe nan."

"Bo kier anto, koe nan ta cohe bo, huntoe coe e otro miembro?"

"Si, i coe nan bo ta acusa mi."

"Bam, i tambe huzgá ora bo kier." I anto?

"Anto lo mi kier, koe mi tá haja pordon, huntoe coe nan, koe tin di mas menos falta. Anto ningun hende lo sospecha nada."

"O, awor mi ta comprende bo. Bon, bo por ta sosega, lo socede, manera bo kier."

"Gracias, gracias, exelencia! Exelencia tin di bisa mi un of otro cos ainda?"

"No, bai numa."

"Un sonrisa a lombra ariba cara di e ministro, ora e spion a bai, i e dici den di e mes:

"En berdad, e ta spiertoe. El kier ta trata manera toer e otro, pa nan koe podice lo haja nan libertad trobe no corda nada maloe di djele. Spiertoe! spiertoe! Lo socede manera el kier."

E mes anoche policia a cohe toer, koe tabata reuni den e club. Nan toer tabata jonkman, algun tabata student, algun abogado, algun doctor, etc.

Nan toer a ninga, koe nan club a haci cualquier cos contra gobierno i koe nunca nan no tabata papia di politico, pero polisnan a sagudi cabez i a mara toer. Bao di e binti dos tabatin tambe Radowitsch, koe a entrega nan i koe tabata kier sigura policia mas tantoe koe otro ainda di su inocencia.

Un luna despues nan tabata huzgá. Radowitsch no a bini como testigoe, e tambe tabata sinta cerca culpabienan; hueznan a condena toer. Diez dos mester a bai Siberië pa traha pa gobierno. Radowitsch tabata spanta, ora el a tende, koe e i nuebe otro tabata sentencia pa morto, mas koe e tabata sabi koe toer cos mester a bai asina pa e ta libra.

"Nan lo fusila mi!" e dici den di e mes temblando di spantoe. O, ma e ministro lo cumpli coe su palabra, sigur, sigur!"

Belinski i e otronan tabata sosega i a warda morto contentoe. Coe Radowitsch no tabata asina. Como un bestia bruto, koe ta será, el tabata camna den su prison, scuchando cada bez na porta, si el no por a tende un hende bini pa bisele, koe el ta liber. Anoche a pasa, ningun hende no a bini. I toch den zala di husticia el a mira e ministro i a parce koe el a meenstrele koe el no mester teme. Ma pakiko e no ta bini libre anto! Gritando i jorando el a cai na zuela. E dos soldat, koe tabata wardele a bisele di bai droemi, "no, no," e dici, el por bini cada momentoe i anto mi no mester ta na sonjo.

Porfin dia a habri, dia koe ta di ultimo pa nan koe soldatnan lo bai fusila!

Despues di algun minuut e diez condenarnan tabata cerca otro na porta di prison. Nuebe tabata consolá i tabata warda morto sosegá, pero e tabata sufri masjar. Su cara a muestra ansia terribel, koe el tabatin pa morto.

"Bam Radowitsch," e nacle a bisele, un dia nos mester muri; awe ta nos dia, larga nos warda morto manera hombernan balente."

"Nan a hera sigur," Radowitsch a kega ketoe. "Na onde ta ministro Wladomirowitsch?"

"El no ta aki," un soldat a responde. Bam awor, toer cos ta cla." Un sacerdote coe un crucificado na manoe a bai nan dilanti. Nan toer tabata bisti coe un camisa largoe, koe lo ta nan panja di morto. Alafin nan a jega. Aki soldatnan a pone diez paloe i nan a mara na cada un, un di e condenarnan. Toer tabata un dos tres soldat nan dilanti, i un poco mas leeuw tabata para un official, koe mester duna siñal.

E sacerdote a bai cerca toer pa nan besa crucificado pa di último bez. Un huez a leza un bes mas nan sentencia, a kibra un pida paloe na dos i a tira e pidanan dilanti di nan pia. Un momento tabatin un silencio profundo: Official lo duna siñal! Ma kiko a socede? Na lugar di manda su soldatnan di tira, el a bisa nan di bai i participa e condenarnan, koe emperador a duna nan gracia. E pobernan, koe a para coe un pia den graf caba a braza otro i un gritoe di legria a sali for di nan boca. Un sol a keda para camina nan a marele.

"Lihe! lihe!" un soldat a grita, "awa! awa! e ta for di su conocementoe."

Un docter a jega acerca i a saminele.

"Larga e awa," e dici, "no ta di mester mas, el a moeri di ansia."

I e morto tabata — Radowitsch.

ge wetten" uitkrijten en geheel beneden werpen de anarchisten alle wetten en tevens de heiligheid des menschenlevens en de onaantastbaarheid der beschaving overboord en proclameeren de onbeperkte vrijheid. Dit is de ontwikkelingsgang die onder onze oogen plaats grijpt.

Ten slotte nog de volgende zinsnede uit de *Reichsbote*: "Niet nadrukkelijk genoeg kan er thans op gewezen worden, dat wij dezen gang naar den afgrond der sociaal-democratie en van het anarchisme slechts dan kunnen beletten, als wij ons weder met vollen zedelijken ernst op den bodem der christelijke wereldbeschouwing plaatsen. Slechts in dit geval kunnen de vreeselijke gevolgtrekkingen door de sociaal-democratie en het anarchisme gemaakt, bestreden en overwonnen worden. Natuurlijk kan de overheid dit ontwikkelingsproces niet afwachten. zij heeft eenvoudig de bestaande orde te verdedigen en te handhaven en het anarchisme te behandelen als een staatkundige misdadigersbende, die moord en geweld pleegt.

Maar de overheid behoort ook de hoogere klassen aan 't verstand te brengen, dat de strijd tegen anarchisme en sociaal-democratie, zelfs al wordt hij met alle hulpmiddelen gevoerd, te vergeefs zal zijn, zoo die hoogere klassen voortgaan met de naturalistische wereldbeschouwing, waaruit deze revolutionaire richtingen ontspruiten, in hun midden te koesteren en ze op oeconomisch en sociaal gebied, in zooverre het hun past, tot richtsnoer te nemen. Geen macht ter wereld kan dan de groote volksmassa's beletten, van deze wereldbeschouwing harerzijds het gebruik te maken, dat hun volgens de leeringen der sociaal-democratie goeddunkt."

Europa's toestand.

Wanneer wij onze verbeelding deen voorbij trekken, die groote legers, welke Europa's mogendheden bij mogelijken oorlog zullen ten dienste staan, met schrik denken aan het bloedbad, dat een toekomstige oorlog ons zal bieden, en dan in angstige spanning het "politiek nieuws" onzer bladen nagaan, zoekend of soms de een of andere grief eene mogendheid aanleiding kan geven tot vredebreuk, dan leggen wij weder gerust gesteld onze courant ter zijde, want "alles ademt vrede."

't Is als in de natuur voor een onweder: stil, drukkend stil, geen windje verstoort die stilte; angstig houden wij onze blikken gericht naar den gezichteinder, wachten op den eersten bliksemschicht, die heel in de verte het luchtruim doorklieft, als voorbode van het groote onweder, dat dra geheel de hoogere luchten in lichter laaie zal zetten, de aarde op hare grondvesten zal doen schudden.

Een drukkende vrede dus.

Met recht mogen wij den huidigen politieken toestand in Europa drukkend noemen. Niet, dat wij durven verklaren, dat de oorlog zoo nabij is, neen. Maar evenzeer zouden wij ons kunnen vergissen, wanneer wij durfden voorspellen dat de vrede voor langen tijd verzekerd was.

't Is rustig aan Noord-, Oost-en Middellandsche zee, en dat de troebelen in de onderhoorigheden van het Balkanschiereiland den Europeeschen vrede ernstig bedreigen, voorloopig niet! Overeenstemming heerscht *schijnbaar* tuschen de mogendheden, omtrent de gedragslijn tegenover de Porte te volgen, en ofschoon nog geen afdoende maatregelen zijn genomen, ter voorkoming van de gruwelen door fanatieke Muzelmannen gepleegd, toch vertrouwen wij, dat spoedig door een eendrachtig optreden van Europa's machtvoerders, deze zullen gestuit worden.

Doch al schijnt de vredezon, overal weerkaatst haar licht in bosschen van bajonetten. De mijn is aangelegd en wacht slechts op de vonk om zijn alles vernielenden inhoud uit te braken, om wee en rouw, moord en brand over het aardrijk te verspreiden.

Het streelend "vrede" klinkt bij iedere gelegenheid van de lippen van Europa's monarchen, en voor dien vrede voeren zij steeds hun oorlogs-budget hooger op; verlangen zij steeds beter strijdmateriaal en grooter aantal strijdkrachten. Wel een bewijs, dat zij-zelven van het behoud van dien vrede nog zoo dubbel en dwars niet overtuigd zijn.

't Is als een wedstrijd tusschen Frankrijk en Rusland aan de eene, Duitschland, Oostenrijk en Italië aan de andere zijde, met Engeland als belanghebbend toeschouwer, in het te velde brengen van het grootste aantal strijders, de meest vernielende werktuigen, wie hunner hierin het record behouden zal.

Ook de kleinere Staten zijn door deze manie aangetast, doch zijn meer bedacht op defensie. Ook zij vergrooten steeds hunne legers, verbeteren hune vuurwapenen, om bij mogelijken oorlog de neutraliteit van hun grondgebied te kunnen handhaven.

Aldus wordt geheel ons werelddeel medegesleept in dien maalstroom waarin millioenen verloren gaan; schatten verdwijnen in den muil van den nooit verzadigden Mars, en dat alles geschiedt in naam van den vrede.

Kostbare middelen worden dus te baat genomen, om den "heilzamen" (?) vrede te behouden. Hier kunnen wij dus met recht zeggen, is het voorbehoedmiddel gevaarlijker dan de ziekte: want onhoudbaar wordt de toestand; onhoudbaar voor elk land, steeds ziet het zijne schulden oploopen, steeds moet het zijne belastingen verhoogen, en zal het op den duur zijne verplichtingen kunnen nakomen? Stapelen de schuldbrieven zich niet op als bergen, die het land bij hun val dreigen te verpletteren?

Wat hebben wij op den duur van zulk een vrede te verwachten? Verarming onzer landen. Het geld voor die legers benoodigd wordt aan nuttiger doeleinden onttrokken; en aan nijverheid, en aan landbouw ontneemt het kapitaal en jeugdige werkkrachten, en dit moet ten langen leste tot verval leiden. Welke nuttige instellingen, wat al verbeteringen zouden onze maatschappij ten goede komen, wanneer de nu weggeworpen millioenen eens anders besteed werden.

Spiegelen wij ons aan de nieuwe wereld: Amerika niet gedrukt door schatten-verslindende-staande legers, ontwikkelt zich vrijelijk, de nijverheid neemt daar eene hooge vlucht, terwijl de schatkist niet in dien armzaligen toestand verkeert, waarin die onzer meeste landen van lieverlede geraakt is. Met den dag verrijzen daar werken, die met recht producten van den vrede kunnen genoemd worden.

Slechts één middel kan Europa redden, bewaren voor een reeks van staatsbankroeten, n.l. afschaffing van *alle* staande legers en de instelling van een internationaal scheidsgerecht tot beslechting van geschillen. Hierdoor zouden alle questies behandeld worden, en zonder beroep zouden zich bij de uitspraak hiervan allen onvoorwaardelijk moeten nederleggen.

Het een of het ander, afschaffing der staande legers en instelling van een internationaal scheidsgerecht, of onvermijdelijk staan wij binnen een niet al te ver verwijderd tijdstip voor eenen algemeenen Europeeschen oorlog, door de groote mogendheden begonnen, en waarin de kleinere landen worden medegesleept, waardoor de kaart van Europa weder belangrijke veranderingen zal ondergaan, doordat misschien landen daarvan zouden verdwijnen, of andere weder met provinciën zouden vergroot worden.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Bij de laatstelijk op St. Eustatius gehouden verkiezing is de Heer T. G. Groebe tot landraad op dat eiland verkozen.

De Nederlandsche paketschoener "Gouverneur van den Brandhof" zal Dinsdag den 22n. dezer naar de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba vertrekken.

De mails worden op den vertrekdag om 2 uur des namiddags gesloten.

Lyst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Domitila Julian, Balthasar Ceno, Paulina Maduro, Director del Periodico, "El Correo de Caracas," Janet Cookes, Johans C. M. de Windt, G. Marion—Landais, Elena Delanoy, Andris B. de Lannoy, Ana Sofia Cruz, Sara N. Henriquez, José Onofre Aguilera, hijo, Virginia Martinez, Maria M. Ooster Y. Johana Tramm, Emilio Ortega 2. Maria G. Labastida de U., Jeannette B. da Costa Gomez, Magdalena Troconis, Francinette Sprock, Herman May.

Naar wij met genoegen vernemen mocht de Eerw. Heer M. V. Zwijsen R. C. pr., en rector v. h. Colegio Sto. Tomás, alhier, een zeer vleiend schrijven ontvangen van den particulier secretaris van H. M. de Koningin Regentes, Jhr. de Ranitz, waarin namens Hare Majesteit aan ZEerw. innigen dank wordt betuigd voor de dichtregelen aan H. M. gewijd op Hoogstderzelver verjaardag 2 Aug. jl. welke dichtregelen in onze courant werden opgenomen den 1sten Augustus.

***

Wij hebben in dank ontvangen van den Heer Jacob Curiel een catechismus voor de Israelitische jeugd. Ofschoon wij, gelijk te begrijpen valt, niet instemmen met alles wat door den vervaardiger in het "kort overzicht der geschiedenis van de Hebreeën" wordt medegedeeld, deed het ons goed de volgende bekentenis te ontmoeten, die wij dan ook onzen lezers mededeelen:

"Observamos que los Papas estaban casi siempre opuestos á aquellos actos oprobiosos que sin cesar se cometian; y muchos de ellos tomaron la pluma para defender á los hebreos de las fabulosas imputaciones que comunmente se les hacian."

't Is goed de aandacht van enkele geloofsverzakers, of laten wij hen liever ongeloovigen noemen, op het voorgaande te vestigen. Trouwens de geschiedenis is daar om het ons te leeren, dat de Israeliten zelven in openbare akten en bijeenkomsten de eer der pausen hebben verdedigd, wanneer het christenvolk in oogenblikken van haat en opgewondenheid de perken der naastenliefde te buiten ging.

***

Naar wij vernemen heeft de minister van Kolonien op advies der geneeskundige commissie voor Oost en West-Indie den verloftijd van Z. D. H. Monseigneur Joosten en van den Zeer Eerw: Heer Bebelmans met zes maanden verlengd. Nader kunnen wij nog mededeelen, dat de gezondheidstoestand van onzen beminden Bisschop en die van den Zeer Eerw. Heer Bebelmans er in den laatsten tijd niet op verbeterd is.

***

Volgens bericht in de Hollandsche couranten voorkomende zou aan den Wel Edelgestr: Heer Opzoomer, lid van het Hof van Justitie te Curaçao en aan den Heer Timmer, ambtenaar, wegens ziekte ontslag uit 's lands dienst zijn verleend.

***

Gelijk wij in ons vorig nummer mededeelden zou Mgr. Biffy, bisschop van Cartagena den 19 September de wijding van het H. Subdiaconaat toedienen aan den Eerw: Heer Antonius Ellis, student in de godgeleerdheid aan het bisschoppelijk seminarie. Daar het heden de dag dier wijding is, feliciteeren wij van ganscher harte den jeugdigen Leviet en diens geachte familie, terwijl wij daarenboven den wensch uiten, dat binnen een niet te lang tijdsverloop het der waardige familie moge gegeven zijn hun bevoorrechten Zoon en Broeder, als de eersteling van Curaçao, het hoogheilig Sacrificie der Misse te zien opdragen. Wij twijfelen er niet aan of het katholieke Curaçao was hedenmorgen in het gebed der Kerk met ons vereenigd: Heer schenk ons waardige, heilige priesters.

***

Moord en brandstichting schijnen tegenwoordig te Bonaire aan de orde van den dag te zijn.

Men meldt ons namelijk, dat er l. l. Zondag-avond bij gelegenheid van een danspartij twist ontstond tusschen een jongeling en een man. Daar deze laatste eenige slagen had opgeloopen moet hij uit wraakneming het huis der ouders van dien jongeling in brand hebben gestoken. Het huis met de belendende kleinere gebouwen was weldra een prooi der vlammen. Nader vernemen wij, dat de brandstichter, die overigens als een goed huisvader bekend staat, zich zelf ter beschikking van de justitie heeft gesteld, terwijl hij verklaarde in drift over de ontvangen beleediging te hebben gehandeld en bereid te zijn de veroorzaakte schade te vergoeden. Bonaire geeft in den laatsten tijd de justitie wel de handen vol werk.

***

Berichten van de kust melden ons, dat men verleden Zaterdag het gebouw der douane te Pto. Cabello door dynamiet in de lucht heeft willen doen springen. Waarschijnlijk scheen men het op het leven van den administrateur der douane gemunt te hebben die echter ongedeerd bleef, terwijl het gebouw zelf geen noemenswaarde schade bekomen heeft.

***

Wij hopen de perken der bescheidenheid niet te buiten gaan, wanneer wij onzen lezers het alleszins heuchelijke nieuws mededeelen, dat het den president der republiek van Venezuela behaagd heeft, als een bewijs van zijne bijzondere hoogachting en vriendschap, aan den gouverneur onzer kolonie een waarlijk vorstelijk geschenk aan te bieden, een prachtig luxe-paard en een met goud en diamanten bezetten wandelstok.

***

't Is verwonderlijk, hoe in eene eeuw, die zooveel vorderingen heeft gemaakt in de vrije gedachte, de volkeren nochtans in beweging komen, en tot eene koortsachtige stemming worden gebracht, zoodra er iets voorkomt, dat den kring der natuur schijnt te buiten te gaan.

Onlangs is er te Parijs een dametje opgetreden, dat in korten tijd heel Frankrijk heeft vervuld met haar naam en hare wonderbare daden. Het volk had aanstonds voor haar een naam gereed en duidde het voorwerp zijner bewondering aan met den titel van: Zienster uit de *rue de Paradis.*

Over dit dametje nu, dat den weg van het gewone verlaat, om dien van het buitengewone te betreden, vinden wij een belangrijk artikel in de "*Osservatore Romano.*" Het komt ons nuttig voor, dit geheel te vertalen.

"Eene zekere mejuffrouw Couedon, zoowat 25 jaar oud, beweert, dat in haar de Engel Gabriel spreekt. De menigte snelt toe, om haar te raadplegen, en onder die menigte bevinden zich niet alleen oude vrouwtjes en lieden uit de volksklassen, neen, ook personen van naam, stand en ontwikkeling. Op het oogenblik heeft ze meer dan 4000 aanvragen om gehoor nog niet kunnen inwilligen.

Onnoemelijk is het getal brieven en telegrammen, dat ze iederen dag ontvangt van alle punten van Frankrijk en andere landen van Europa; en als hare faam ook den Oceaan zal overgestoken hebben, zal het getal nieuwsgierigen en ondervragers er zeker niet minder op worden.

Wij dringen liefst niet diep in het wezen der zaak door, om te onderzoeken, wat er van de zaak aan is. Dat is onze taak niet, en al was dat misschien onder zeker opzicht wel het geval, dan nog moeten wij bekennen, dat ons de noodige gegevens ontbreken, om te oordeelen met genoegzaam verstand van zaken.

Wij bepalen er ons bij te wijzen op de beweging, die in alle klassen van personen is waar te nemen, nu men vermoedt, dat er iets bovenmensche-

lijks, iets buiten de natuur, iets bovennatuurlijks in het spel is, en dat Jan en alleman Mejuffrouw Couedon naloopt, of met de overtuiging, dat er een Engel spreekt door haar mond, of met het doel, zich te vergewissen, dat het werkelijk een Engel is, die in haar werkt.

Zoowel in het eene als in het andere geval, toont de menigte te gelooven aan de mogelijkheid en het bestaan van het bovennatuurlijke; daarom worden wijzen en onwijzen, geleerden en ongeleerden, geloovigen en ongeloovigen gelijkelijk aangetrokken door de toovermacht, die uitgaat van het onbekende en van de toekomst. Allen gevoelen het, dat noch de rede, noch de wetenschap, het verledene noch het tegenwoordige, het eerste niet kunnen ophelderen en de tweede niet kunnen openleggen.

Als bij instinct gevoelen allen, dat er eene hoogere macht noodig is om den dichten sluier te verscheuren, die het onbekende en toekomstige bedekt.

Zoo is op het einde der 19 eeuw die bij velen doorgaat voor ongeloovig en rationalistisch, het gevoel van het bovennatuurlijke, (ofschoon het buiten het spoor geraakt en verzwakt is) toch nog altijd levend en trekt de menigten aan, met veel meer kracht dan de ijdel gebleken proefondervindelijke wetenschap, die beweert feiten aan te bieden aan het verstand en het geloof des menschen, terwijl, volgens haar, de godsdienst niets aanbiedt dan onbegrijpelijke idealen en onuitlegbare feiten.

Desniettegenstaande behoeft het bovennatuurlijke zich maar even te vertoonen, of zie, de menigte loopt het na, begeerig naar het onbekende en toekomstige, terwijl het ongeloof en de waanwijze wetenschap elken dag moeilijker te begrijpen en duisterder worden."

Het ongeloof roept, schreeuwt, beweegt handen en voeten, maar komt niet verder. De mensch is overtuigd van de noodzakelijkheid eene wereld dan te nemen, die niet onder de zintuigen valt en die veel volmaakter is dan de ellendige wereld waarin wij leven. Die betere of tenminste die andere wereld is de wereld der geesten. Dat geloof laat zich zoo maar niet afschudden en ofschoon zich nu en dan ongeloovige stemmen verheffen, die haar ontkennen, de menschheid neemt ze aan en gelooft ze.

NEDERLAND.

Betreffende generaal Swart den nieuw benoemden chef van den generalen staf te Oost-Indie schrijft de N. R. Ct.

Generaal Lammert Swart, in 1846 te Amsterdam geboren, trad in 1862 als vrijwilliger bij de infanterie in dienst en werd vijf jaar laten tot 2e. luitenant bij het leger hier te lande bevorderd. Van 1873 tot 1876 studeerde hij aan de staf-, later krijgsschool en een jaar later vertrok hij naar Indie, waar hij bij het leger was overgegaan.

Spoedig daarop werd hij kapitein en geplaatst bij den generalen staf. In die functie deed hij met den lateren generaal Deykerhoff een verkenningsreis door West-Java met het oog op defensieve belangen. In Juni 1883 werd hij chef van den generalen staf te Atjeh en nam hij een zeer werkzaam deel aan de regeling en uitvoering van de expeditie naar Tenom, waarbij vergeefs getracht werd de van het schip *Nisero* weggevoerde personen machtig te worden.

Voor zijne bemoeiingen bij dien tocht werd hij beloond met eene eervolle vermelding en voor hetgeen hij verder op Atjeh verrichtte, verwierf hij zich de Militaire Willemsorde 4e. klasse. In 1885 werd hij chef van den staf in de 3e. militaire afdeeling op Java en twee jaren later werd hij majoor. Na het zevende en negende bataljon gedurende twee jaren te hebben aangevoerd, werd hij in 1889 geplaatst op het hoofdbureau van het departement van oorlog te Batavia, en na in 1890 tot luitenant-kolonel te zijn bevorderd, weder geplaatst bij den generalen staf. In 1892 vertrok hij wegens ziekte voor twee jaren naar Europa. In Indië teruggekeerd, commandeerde hij gedurende korten tijd het 8e. en 2e. bataljon, en werd hij in September 1894 buitengewoon tot kolonel bevorderd en naar Lombok gedirigeerd, waar zijn naam met eere werd genoemd en hij het kruis 3e. klasse der Militaire Willemsorde verdiende. Ruim een jaar te voren had Hare Majesteit hem waardig gekeurd het kruis met Virtus nobilitat op de borst te dragen,

Na als militaire commandant te Lombok het bestuur te hebben gevoerd, werd hij in 1895 tot generaal-majoor bevorderd en belast met het militair commando over de 2e. militaire afdeeling van Java.

BUITENLAND.

Zwitserland. — De toeristen, die Zwitserland bezoeken, zijn niet altijd zoo gelukkig op hun tochten door het gebergte een beer te ontmoeten. Doch de berggidsen hebben een middel gevonden, om hun dit genoegen te verschaffen, uit welk genoegen zij op aardige wijze munt weten te slaan.

Een toerist verhaalt, dat hij in den afgeloopen winter met den bergzak over de schouders langs een bevroren bergmeer dwaalde. Plotseling, terwijl hij een scherpe kromming van den berg omsloeg, stond hij tegenover een grooten bruinen beer. Onmiddellijk trok hij zijn revolver en mikte hij op den gevaarlijken viervoeter.

— Halt! schei uit! wacht een beetje! riep bruintje in goed Fransch.

— Hé wat is dat! een sprekende beer? riep de verbaasde reiziger.

— Dat is nogal eenvoudig, antwoordde de beer. Ik verkocht vroeger limonade, maar omdat de zaken niet al te best gingen, heb ik dit baantje aangepakt. De gidsen betalen mij fr. 2.50 per dag, om in het gebergte voor beer te spelen. Als de reizigers schrikken, jaagt de moedige gids mij met zijn stok op de vlucht en dit "heldhaftig optreden" brengt hem heel wat op.

— En als de winter voorbij is?

— Zoodra de sneeuw gesmolten is, ga ik naar lager sferen, naar Lausanne of Neuchâtel, waar ik koek en ververschingen verkoop.

De reiziger bood bruintje een sigaar en wandelde verder, terwijl hij dacht dat er toch zeldzame baantjes in de wereld zijn.

Rusland.—Bij behandeling van 23 Juli heeft Czaar Nicolaas van Rusland de door Keizer Alexander III gedeeltelijk ingetrokken grondwettige rechten van den Senaat van het Grootvorstendom Finland hersteld, zoodat deze weer ambtenaren kan benoemen en ontslaan, geldmiddelen toestaan of weigeren, scholen stichten, enz., enz, zonder voorafgaande goedkeuring uit St. Petersburg. Gelijk te begrijpen is heeft deze "ukase," die in specifiek Finsche zaken het land van de Russische voogdij ontslaat, eenen voortreffelijken indruk gemaakt.

— Een fransch postzegelverzamelaar, de heer A. Lérou, had den czaar een brief geschreven om hem een complete collectie Russische en Finsche postzegels te verzoeken. Keizer Nicolas schreef op de marge van den brief, dat aan dit verzoek gevolg moest worden gegeven. Meneer Lérou krijgt dus een belangrijke en kostbare verzameling.

Als er nu maar niet meer liefhebbers komen!

Engeland.—Na Bismarck heeft Li-Hung-Chang ook Gladstone bezocht en wel op het bekende buitenverblijf van den „grand old man" te Hawarden. Omtrent het (door middel van een tolk) gevoerde gesprek wordt het volgende gemeld:

Li merkte op dat de Engelsche belangen en de Engelsche handel in China grooter zijn dan die van alle andere naties te zamen. Gladstone zei, dat Engeland sterk gemaakt is door den vrijen handel en hij hoopte dat dit altijd zoo blijven zal. Li meende dat China eenige beperkende bepalingen voor de kooplieden moet maken, en dat de toestand van China's financiën veel omzichtigheid en zorg vereischen. Daarop kwam Engeland's zeemacht ter sprake, en later verzekerde Li dat hij zijn best deed om den aanleg van spoorwegen in zijn land te bevorderen.

Li schreef verder, op verzoek van Gladstone, in drie boeken, en Gladstone koos uit zijn verzameling drie boekwerken uit, die hij aan Li ten geschenke gaf. De Chinees gebruikte eenige ververschingen en aan 't eind van het bezoek werden beiden, op stoelen naast elkaar gezeten, gephotographeerd. Toen nam de Chineesche grootkanselier afscheid van zijn gastheer en diens familie, en hij vertrok, toegejuicht door de aanwezigen. Nu was de eerewacht present en de muziek speelde. „Een allermerkwaardigst man," zei Gladstone, „door zijn kleurige kleedij doet hij me denken aan den Schach van Perzië. Toen was ik nog in dienst, en ik herinner me dat de Schach, vermoeid van zijn reizen, in slaap viel in den trein. Maar Zijn Excellentie schijnt de vermoeienis zoo goed te doorstaan — ja, een merkwaardig man"....

Japan. — Aardschokken, stormen, vloedgolven, branden en overstroomingen herhalen zich in Japan zóó vaak dat de bevolking eraan gewend raakt, en alleen een zeer groote ramp diepen indruk teweeg brengt. Zulk een gebeurde er in de maand Juni, zonder andere voorbereidende verschijnselen dan twee of drie niet hevige aardschokken, toen plotseling eenige ontzaggelijke golven oprezen aan de noordelijke kust van het land, tusschen Sendai en Aomorj. De dag was vochtig en stormachtig geweest, en, hoewel in den avond de regen had opgehouden, waren de menschen in hun woningen gebleven. Hieraan wordt voor een voornaam gedeelte het groot aantal slachtoffers in de steden en dorpen toegeschreven. Eerst langzamerhand is 't mogelijk geweest eenige vertrouwbare opgaven te krijgen over het aantal verdronkenen, en in 't laatst der vorige maand werd het te Jokohama — vanwaar eenige engelsche bladen meer uitvoerige berichten over de ramp hebben ontvangen— op niet veel minder dan 35,000 geschat. Zelfs de japansche geschiedenis kent geen onheil van dezen omvang.

Veel van de verwoesting schijnt te moeten worden toegeschreven aan de ver van solide manier van bouwen der Japanners. De correspondent der *Daily News*, die een der verwoeste streken bezocht heeft, merkte op, dat de enkele stevige woningen den schok van het water hebben kunnen weerstaan.

Waren zij alle van steen gebouwd, dan zouden waarschijnlijk alleen die vlak bij de zee door de golven zijn verpletterd geworden, en die verder in het land in vele streken zijn blijven staan. Maar kans, dat de Japanners verandering zullen brengen in de keus hunner bouwmaterialen, is er, naar de meening van den correspondent, weinig.

Hij bezocht de stad Kamaisji, waar van de 6529 inwoners er 4041 gemist werden; de overlevenden herhaalden, hoe zij een vreeselijk alarm hoorden en tegelijk zagen de naderende zee; een groote golf kwam van de linkerzijde der baai, kronkelend in een halven cirkel, en ontmoette een andere die van de rechterzijde aanstormde; doch voordat het water week, schoof een derde kolossale golf tusschen de beide in: in enkele minuten tijd was de geheele stad overstroomd.

Een der gespaarde inwoners, Soesaki Joerazo, een der hoofdambtenaren der stad, meende dat alles afgeloopen was in minder dan tien minuten, doch nog een uur lang hoorde men om hulp roepen aan den kant van de zee. Een roomsch-katholieke missionaris, Japanner van geboorte, Josjida Kizo, was met een vreemdeling, den abbé Rispal, ongeveer een kwartier vroeger in de stad gekomen en nog in een hotel, toen hij een vreeselijk geluid in de richting van het strand hoorde, gevolgd door verward geroep van menschen die holden in de straten.

Al dat geluid deed hem beseffen dat er een groot gevaar dreigde, al begreep hij niet welk. Met den Franschen priester liep hij het huis uit, hij voorop, de abbé Rispal vlak achter hem, maar hij heeft hem niet weer gezien; de avond was donker en hij kende den weg niet. Maar de Japanner had de stad meermalen bezocht, kende zelfs de kleine straatjes, en wist den heuvel te vinden. Honderden renden hem vooruit en volgden hem en hij moest wel mede, en altijd door het geroep: "de zee, de zee!".. "Nu begreep ik wat het gevaar was; die achter me waren, werden spoedig door de golven opgenomen en de huizen om mij heen stortten in. Om het gevaar van bekneld raken te vermijden, zooveel mogelijk, scheurde ik mij de kleeren van 't lijf, en zoo bereikte ik den heuvel, in een minuut. Toen ik daar was, zag ik alle huizen in stukken heen en weer gezweept op het water; in de opwinding van het oogenblik had ik het water niet aan mijn lichaam gevoeld. De golven gingen in enkele minuten driemalen over de stad heen. Eenige mannen hadden tijd gehad in een boom te klimmen en zich aan de hoogste takken vast te binden: ze zijn, toen het water geweken was, gevonden en gered; ze hingen dertig voet hoog. Van het gezin van tien personen, waar ik mijn intrek had genomen, zijn alleen de oude grootmoeder, de zoon en diens vrouw er met het leven afgekomen, en het lijk van abbé Rispal is niet ontdekt. Waarschijnlijk is het naar zee gedreven. Nu heb ik in letterlijken zin niets meer, en leef ten laste van anderen, tot ik vertrekken kan."

De *Nisji Nisji* geeft een verhaal van de ramp in Mijagi en Iwate. Nauwelijks had men daar de angstkreten: "de golven" gehoord, of er kwam er een opzetten, 20 voet hoog, en die stroomde over de dorpen, wegsleepende de huizen, boomen en alles wat op zijn weg was, in enkele oogenblikken. Eenige menschen zag men op de daken, schreeuwende om redding; maar in een ommezien was het één vlakte van water met brokken huizen, worstelende menschen.. lijken van verdronkenen of verpletterden. Het te zien, was vreeslijk, onzegbaar vreeslijk. De tooneelen in de geteisterde streken overtreffen alle vroegere, zelfs die van 1891, toen met den vloedgolf heviger aardbevingen haar ontzettende werking deden gevoelen.

De overlevenden, wier aantal in de drie prefectures op 60,000 geschat wordt, zijn allen in een treurigen toestand van gebrek aan het allernoodigste. Hun lijden wordt vererged doordat de verbindingswegen met de door de ramp bezochte streken geleden hebben en voor een gedeelte onbruikbaar zijn. De Keizer en de Keizerin hebben een goed voorbeeld gegeven door groote sommen voor de hulpbehoevenden beschikbaar te stellen. Verscheiden japansche dagbladen en ook een der vreemde, de *Kobe Chronicle*, hebben met hetzelfde doel inschrijvingen geopend. In Sendai, zoo schreef een der medewerkers van dit blad van daar, zijn 17,000 menschen zonder dak en zonder levensmiddelen. De plaatselijke autoriteiten, *Het Roode Kruis* en de zendelingen doen al het mogelijke om het lijden te verzachten, maar hun taak is zwaar en vereischt steun van de Regeering en van de bevolking van geheel Japan.

VERSDHEIDENHEDEN.

Een nieuwe muizenval.

In de *Scientific American* van 23 Mei is een oester afgebeeld, die in één greep drie muizen gevangen heeft. De diertjes, die in een provisiekast den oester roken, hadden hun kopjes tusschen de schalen gewaagd en waren door het schelpdier onmiddellijk gevangen. Dikwijls komt het voor op oesterschuiten, dat men daar in een oester een rat of een muis bekneld vindt, maar drie muizen te gelijk is zeker een groote zeldzaamheid.

De oester zou op die manier wel eens een gevaarlijke mededinger voor de kat kunnen worden.

Een dametje, netjes gekleed, jong, vroolijk, maar met een of ander op haar jeugdig geweten, werd te Breda onder geleide van een paar maréchaus-

sées in den gevangenwagen van het Huis van bewaring naar het spoorwegstation vervoerd. Daar aangekomen verliet zij den celwagen, lachte vroolijk den koetsier toe, nam een kwartje uit haar portemonnaie, en gaf dit den koetsier, die waarschijnlijk niet zeer dikwijls eene dergelijke attentie van zijne passagiers zal ondervinden.

Een 50 jarig vrouwtje, dat nog nooit in den spoortrein was geweest, moest voor een porceleinfabrikant te Potsdam per spoor naar Neu Babelsberg, met een bezending porcelein. Zij nam plaats in een coupé; maar toen de trein in vaart was, werd zij doodsbang. Zij viel herhaaldelijk biddend op de knieën en gilde van angst, als er een andere trein voorbij snorde. Den terugweg legde zij liever te voet af: „Dat is eens, maar nooit weer!" zei ze tot haren patroon.

Verkoelende hoeden zijn een nieuwe Amerikaansche uitvinding, waarvoor onlangs te Washington patent is genomen. Zij zien er niet anders uit dan gewone hooge zijden hoeden, maar zij bevatten boven in, onder den bol, die als een deksel opengaat, een kleine waterdichte ruimte, waarin een stuk ijs gelegd moet worden. Dat ijs houdt, naar de uitvinder verzekert, den schedel aangenaam koel. Zoo zou men er toe komen, zijn hoed op te zetten, om zich wat op te frisschen.

Scherp

Eerste Actrice: Mijn wangen gloeien als vuur.

Tweede Actrice: Ja, ik dacht al, dat ik een lucht van verbrande verf rook.

Anders bedoeld.

Jullie hebt toch die appelen geschild, voor dat gij ze hebt opgegeten?

O ja mama.

Maar wat heb gij dan met de schillen gedaan?

Die hebben wij naderhand opgegeten.

Zacht uitgedrukt

Dienstmeisje: "Mevrouw u hebt op de waschtafel uwe..."

Mevrouw: Wat?

Dienstmeisje: „Uwe tanden laten liggen."

"Adolf, hoe komt gij aan zulk een gezwollen gezicht?"

"O, dat is vrouwenhandwerk!"

ADVERTENTIEN.

[illegible]